Sisäministeriö 14.12.2018

Hallintovaliokunnan kuuleminen 17.12.2018 klo 11.00

Asia: U 100/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa koskevan asetuksen (EU) N:o 516/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse neuvoston päätösten (EU) 2015/1523 ja (EU) 2015/1601 täytäntöönpanon tukemiseksi tehtyjen maksusitoumusten jäljellä olevien määrien sitomisesta uudelleen tai niiden siirtämisestä muihin kansallisten ohjelmien mukaisiin toimiin

Euroopan komissio toimitti 22. lokakuuta 2018 Euroopan unionin neuvostolle ehdotuksen turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa koskevan asetuksen muuttamisesta. Asetusehdotuksen käsittelyaikataulu EU:ssa on ollut poikkeuksellisen nopea ja aikataulua on muutettu useaan kertaan. Teknisiä kolmikantaneuvotteluja Euroopan parlamentin kanssa käytiin jo 23.11. ja poliittiset kolmikantaneuvottelut 29.11.2018. Viimeisin puheenjohtajan kompromissiehdotus saatiin 29.11.2018 (14864/2018). Asetusmuutos hyväksyttiin yleisten asioiden neuvostossa A-kohtana 11.12.2018.

Ehdotuksessa tarkoitettu määräraha oli tarkoitettu jäsenvaltiokohtaisiin kompensaatioihin turvapaikanhakijoiden sisäisistä siirroista (6 000 euroa/turvapaikanhakija). Rahastosta allokoitiin rahoitusta jäsenvaltioiden kansallisiin ohjelmiin, jotta voitiin tukea Italian ja Kreikan hyväksi turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen käyttöön ottamisesta annettujen päätösten täytäntöönpanoa. Näiden päätösten soveltaminen päättyi tammikuussa 2018. Rahastosta vuoden 2016 aikana edellä mainituilla päätöksillä jäsenvaltioiden kansallisiin ohjelmiin sidotuista 843 miljoonasta eurosta on edelleen käyttämättä noin 567 miljoonaa euroa. Sitoumuksiin liittyvät maksut olisi suoritettava vuoden 2018 loppuun mennessä, minkä jälkeen varat eivät enää ole jäsenvaltion käytettävissä rahaston puitteissa.

Komissio esitti käyttämättä jääneen rahoituksen uudelleenkohdentamista kaikille jäsenvaltiolle, mukaan lukien ne jäsenvaltiot, jotka ovat toimeenpanneet sisäiset siirrot vain osittain tai jättäneet ne kokonaan toteuttamatta. Sisäisiä siirtoja toteutetaan tällä hetkellä vapaaehtoisuuden pohjalta, ilman EU-velvoitteita.

Ehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa neuvoston päätösten (EU) 2015/1523 ja (EU) 2015/1601 täytäntöönpanon tukemiseksi turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta sidotun ja vielä jäljellä olevan rahoituksen käyttö EU:n tavoitteiden edistämiseen maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa mukaan lukien sisäiset siirrot. Tämä olisi mahdollista vielä kahden vuoden ajan sen jälkeen, kun komissio on tarkistanut jäsenvaltioiden kansalliset ohjelmat, ja se mahdollistaisi myös näiden varojen käytön muihin tarkoituksiin kuin sisäisten siirtojen toteuttamiseen. Samalla se laajentaisi sisäisten siirtojen piiriin kuuluvien henkilöiden joukkoa ja tarjoaisi jäsenvaltioille enemmän joustovaraa solidaarisuuden osoittamiseen.

Toiseksi ehdotuksella muutettaisiin asetuksen (EU) N:o 516/2014 18 artiklaa siten, että neuvoston em. päätösten täytäntöönpanon tukemiseksi sidottu rahoitus olisi mahdollista joko sitoa uudelleen sisäisiä siirtoja varten tai siirtää rahoitus muihin toimiin, jotka määritellään rahastoasetuksessa ja jotka perustuvat jäsenvaltioiden tarpeisiin. Muita toimia voisivat olla esimerkiksi uudelleensijoittaminen tai kolmannen maan kansalaisten kotouttaminen. Tämä olisi perusteltava asianmukaisesti kansallisen ohjelman tarkistuksessa, joka edellyttää komission hyväksyntää.

Kolmanneksi ehdotuksella lisättäisiin asetuksen 18 artiklaan säännös, jolla tarkistetaan asetuksen (EU) N:o 514/2014 50 artiklassa vahvistettua maksusitoumusten vapauttamista koskevaa sääntöä niin, että jäljellä olevia neuvoston päätösten (EU) 2015/1523 ja (EU) 2015/1601 täytäntöönpanon tukemiseksi sidottua rahoitusta voidaan käyttää vielä kahden vuoden ajan.

Lisäksi ehdotuksessa jatketaan maksusitoumusten vapauttamisen määräaikaa kuudella kuukaudella. Kyseinen säännös poikkeaa asetuksen (EU) N:o 514/2014 50 artiklan ensimmäisestä kohdasta, ja se on tarpeen, jotta jäsenvaltiot ja komissio voivat saattaa päätökseen asetuksen (EU) N:o 514/2014 14 artiklassa tarkoitetun menettelyn kansallisten ohjelmien tarkistamiseksi.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan valtioneuvoston näkemys komission ehdotuksen vastustamisesta on perusteltu, koska sillä ohjataan varojen uudelleenkohdentamista niille jäsenvaltioille, jotka eivät ole toteuttaneet solidaarisuutta aikaisemmin sovitulla tavalla.